

QHT Audit Proqramı: *BTC Monitoring Davam* İşçi Qrupunun Hesabatı
BP – nin Ümumi Cavabı

BP şirkəti məmnuniyyətlə bu imkandan istifadə edərək Davam İşçi Qrupuna BP / BTC / SCP – ACI QHT Audit Proqramında iştirak etdiklərinə görə öz minnətdarlığını bildirir. Nəticələr cədvəlində daha spesifik, texniki və audit – istiqamətli cavablar təklif etsək də, bu ümumi cavabın məqsədi həmin hesabatda qaldırılmış ümumi nəticələr və əsas məsələlər ilə bağlı BP, BTC / SCP və tərəfdaşların münasibətini açıqlamaqdan ibarətdir.

BTC QHT Monitoring Proqramının başa çatdığı dövr ərzində götürülmüş öhdəliklərin¹ BTC və tərəfdaşlar tərəfindən necə yerinə yetirildiyini yoxlanılmasında QHT Davam Audit Qrupu öz işlərinə müstəsna sadiqlik nümayiş etdirdi. Biz bu insanların *Mədəni İrs, Ətraf Mühit, İnsan Haqqları, Yerli Resurslar və Sosial* sahələr ilə bağlı BP və BTC – nin gördüyü işin qiymətləndirilməsi məqsədini daşıyan proqramda bir neçə il iştirak etmələrini təqdir edirik.

Bu monitoring raundunun təmin etdiyi əks əlaqə, töfhə, təkliflər və tövsiyələr və ondan sonra yerinə yetirilən bu növbəti audit iş icrası göstəricilərinin artırılması ilə bağlı çox əhəmiyyətli məlumat mənbəyini təmsil edir. Bizim daima təkmilləşməyə can atmağımızı nəzərə alaraq, bu prosesin bizə təmin etdiyi dəstəyə görə öz dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Sözün qıssası, bu qrup tərəfindən verilmiş konstruktiv təklifləri təqdir edirik və keçən bir neçə il ərzində aparılan dialoqlar və etdikləri səylərə görə onlara təşəkkür edirik.

Mədəni İrs ilə bağlı keçirilmiş davam audit zamanı məqsədlər iki əsas sahədə görülmüş tədbirlərin təsdiqlənməsindən ibarət idi: BTC və müvafiq hökumət orqanları arasında əlaqə və əhəmiyyətli mədəniyyət və arxeoloji tapıntılar ilə bağlı ictimaiyyətin məlumatlılığının artırılması. Audit qrupunun göstərdiyi əhəmiyyətli səyləri təqdir etsək də, biz bir çox nəticələr ilə bağlı öz təəccübümüzü və onlar ilə razı olmadığımızı qeyd etməliyik:

- Biz hesabatda auditorun arxeoloji tapıntılara uzunmüddətli qayğının “milli qanunvericilikdə tələb edildiyi kimi” yerinə yetirilməli olduğunu fikrini görməyə şad olduq.
- Biz auditorun yerli hökumət orqanları arasında müvafiq əlaqənin təmin edilməsi məsuliyyətinin BTC –yə aid olması fikrini dəstəkləyə bilmərik, hətta daha yaxşı əlaqələndirmənin hamı üçün faydalı olacağı fikri ilə razılaşsaq belə. Mədəni irs ilə bağlı fəaliyyətlərin hər bir mərhələsində müvafiq tərəflərin fəal iştirakının təmin edilməsi üçün BTC məsuliyyət daşıya bilməz. Bizim borcumuz ondan ibarətdir ki, müvafiq tərəflər ilə yaxşı əlaqə quraq. Yəni işimizi elə quraq ki, tərəfdaş dəstəyi və əlaqələndirmə amilləri ora daxil olmuş olsun. Fikrimizcə, bizim əlaqələr ilə bağlı gördüyümüz işlər əhəmiyyətli olmuşdur və yaxşı sənədləşdirilmişdir.
- Auditor qeyd edir ki, rəsmi olaraq “abidələr” kimi müəyyən edilməmiş sahələrdə qazıntının aparılmasına icazə verilməsi məsələsi həll edilməmiş qalır. Bu çox mühüm bir müşahidədir. Biz bu fikir ilə razıyıq ki, bu həm Mədəniyyət nazirliyinin, həm də Arxeologiya və Etnoqrafiya institutunun ən ümdə maraqları daxilindədir, lakin bu məsələ ilə bağlı razılığın əldə edilməsi BTC / SCP – nin səlahiyyətləri daxilində deyil.
- BTC / SCP – nin ictimaiyyətin məlumatlandırılması ilə bağlı fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi məsələsinə gəlicə, biz auditorun aşkar edilmiş tapıntıların əhəmiyyəti və onların müvafiq qaydada təbliğ edilməsinə olan ehtiyac ilə bağlı hisslərinə şərik çıxırıq. Biz auditorun bir irəliləyişə nail olunmaması ilə bağlı tənqidi fikri ilə razı deyilik. Belə ki,

¹ 2005 – ci ilin may ayında QHT monitoring raundunun sonunda hər bir QHT işçi qrupunun nümayəndələri onların hesabatlarını və bu hesabatlarda qeyd edilmiş müşahidələri müzakirə etmək məqsədi ilə BP / BTC və tərəfdaşlar ilə ayrı – ayrılıqda görüşdü. Bu “Dialoq Yığıncaqların” nəticələrinə BTC – nin gələcək fəaliyyətlər ilə bağlı verdiyi spesifik və yoxlanması mümkün olan cavabları daxil oldu. Bu cavablar cədvəl şəklində qeyd edilərək ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılıb. Biz BTC – nin bu cavablarında təsvir edilən fəaliyyətləri öhdəlik, audit üçün başlanğıc nöqtəsi kimi qəbul edirik –.

biz auditin keçirildiyi zaman izah etməyə çalışdıq ki, layihəyə görə bu fəaliyyətlərin başlanması boru kəmərlərinin tikintisi ilə bağlı fəaliyyətlərin böyük əksəriyyətinin başa çatmasından sonra başlanacağı planlaşdırılıb. Biz maarifləndirmə (təbliğat) fəaliyyətlərinin planlaşdırılması qrafikinə uyğun fəaliyyət göstəririk və bu kəşflərinin ictimaiyyətə açıqlanmasında yardım göstərmək üçün hazırıq.

Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklərə dair növbəti yoxlama auditi BTC – nin tullantıların idarə edilməsi və bioloji müxtəlifliyin qorunması sahəsindəki iş göstəricilərini hədəfə alıb. Biz məmnunluq hissi ilə qeyd edirik ki, biz auditorun əldə etdiyi bütün nəticələrini qəbul edə bilməsək də, özündə bir neçə dərin düşüncəli nəticələri və məlumatları ehtiva edən bu hesabat müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilmiş bir auditdir. Biz qeyd etmək istərdik ki:

- Auditorun tullantıların idarə edilməsi işini ümumi olaraq tərif etməsi yaxşı qəbul edilir. Biz etiraf edirik ki, utilizasiya edilən tullantıların həcmələri də daxil olmaqla, işin təkmilləşdirilməsi üçün imkanlar var.
- Auditorun insineratorun təsirləri ilə bağlı heç bir monitorinqin keçirilmədiyini yazdığını oxuyanda çox təəccübləndik. Belə ki, əhatəli şəkildə hava, torpaq və qrunt suları nümunələri götürülərək analiz edilmişdir ki, bu mühitlərə heç bir ekoloji təsirin edilmədiyinə bir daha əmin olaq. Bu işləri özünsə əks etdirən sənədlər auditorun istifadə etməsi üçün hazır idi.
- Bioloji müxtəlifliyin qorunması və bərpa edilməsi məsələsinə gəlinə, biz boru kəməri tikinti dəhlizi zonasında hərəkət edən maşınların göstərdiyi təsirlə bağlı auditorun narahatlığına şərikik. Eynilə, auditorun yenidən öz arealında əkilmiş bitki növləri ilə bağlı fikirlərini də yüksək qiymətləndiririk.

İnsan Haqqları davam auditinin məqsədi torpaq payları üçün ödənilmiş kompensasiyalar, icmalarda texniki təhlükəsizliklə bağlı əlaqə və məlumatlandırma sahəsində görülən işlərin yoxlanılmasından ibarət idi. Bu məsələlərin çox böyük əhəmiyyət kəsb etməsini, QHT auditoruna indiyədək heç vaxt verilməmiş giriş imkanının verilməsini və bu məsələ ilə bağlı bizim gördüyümüz işlərin bundan əvvəlki qiymətləndirmələrini nəzərə alaraq, bu hesabatda qeyd edilmiş nəticələrdən çox təəccübləndik və təəssüfləndik. Biz etiraf edirik ki, torpaq mülkiyyətinin əldə edilməsi və kompensasiya məsələləri ilə bağlı bir sıra şikayətlər olmuşdur. Əlavə olaraq qeyd etmək istərdik ki, biz texniki təhlükəsizlik ilə bağlı əlaqələri ünsiyyət və məlumatlandırma ilə bağlı götürdüyümüz öhdəliklərin “son nöqtəsi” hesab etmiirik. Əslində bu davam edən bir prosesdir və torpağa basdırılmış boru kəmərləri ilə bağlı hansı fəaliyyətlərin təhlükəli və hansı fəaliyyətlərin isə təhlükəsiz olduğunun icmalara xatırlatmaq üçün müntəzəm işlərin yerinə yetirilməsi tələb olunur. Bu məsələlərin hər ikisi ilə bağlı BTC – nin fəaliyyət göstəricilərinə gəlinə, kənar və müstəqil qiymətləndiricilərin əldə etdiyi nəticələr və rəy əhəmiyyətli dərəcədə müsbətdir. Auditorun çox ciddi səhv şərtlər, gözdən qaçırmaqlar və səhv iddialara yol verdiyini hesab edir və bundan təəssüfləndiyimizi bildiririk.

Yerli Resurslar mövzusunda işləmiş auditorun məqsədi BP və BTC – nin tender və tədarük fəaliyyətlərini monitorinq raundunun sonunda edilmiş bəyanatlar ilə müqayisə etməkdən ibarət idi. Bundan əlavə, auditor, monitorinq raundu ərzində edilmiş iddiaların nəzərə alınması, BTC – nin tərəfdaşı olan FİNCA təşkilatının iş göstəricilərini nəzərdən keçirməli idi. Bu auditin əsas etibarını ilə müvəffəqiyyətsiz keçməsinə müşahidə etmək nə BP / BTC – ni, nə də FİNKA təşkilatını qane etmir. Biz təəssüf edirik ki, bütün tərəflərin sərf etdiyi çox böyük zaman açıq şəkildə auditor ilə mənasi olmaya informasiya mübadiləsi ilə nəticələndi.

Yoxlama auditlərinin sonuncusu, **Sosial** qiymətləndirmə, ictimai sərmayə, öz diqqətini mikro layihələrin icrası və eləcə də, layihənin təsirinə məruz qalmış icmalarda “qaynar xətt” telefon xidməti təmin edilməsinə yönəlmişdi. Belə xoş təəssürat yaradan bir hesabat hazırlamağa nail olduğuna görə biz auditoru məmnunluq hissi ilə təbrik edirik. Biz auditorun əldə etdiyi nəticələrin heç də hamısı ilə razı olmasaq da, bu hesabat sənədi müvəffəqiyyətli bir auditin yerinə yetirildiyini

nümayiş etdirir və bir sıra dərin mənalı nəticələri və məlumatları özündə əks etdirir. Xüsusi olaraq, biz aşağıda verilənləri qeyd etmək istərdik:

- Auditor ictimai sərmayə layihələrinin effektivliyini artırmaq üçün dəstək verən vasitələr kimi əsas diqqəti şəffaflıq, monitoring və auditə yönəltməkdə tam haqlıdır. Müntəzəm şəkildə auditlər etməklə BP QHT və İcma icraçılarına mikro layihələri şəffaf və düzgün istiqamətdə saxlamaqda yardım edə bilər. Auditorun əldə etdiyi nəticələr və müşahidələri daxili qiymətləndirmə və bizim ictimai sərmayə layihəmizin monitoring və audit edilməsi prosesini yenidən qurmaqda öz töhfəsini verdi.
- Auditorun Layihənin təsirinə məruz qalmış icma üzvlərinə BP ilə əlaqə saxlamaları üçün çox saylı “kanalların” təmin edilməsi məsələsini vurğulaması ilə biz də razıyıq. Biz, davam edən ictimaiyyətlə əlaqələr ilə bağlı fəaliyyətlərimizin şikayət, şərh və narahatlıqların birbaşa olaraq çatdırılması üçün əhəmiyyətli dərəcədə imkan yaradacağına əmin olsaq da, Auditorun zəif fəaliyyət göstərən qaynar xətt ilə bağlı narahatlığına şərik çıxırıq. Bu xidmət ilə bağlı üzləşdiyimiz problemlərin həll edilməsi üçün hal – hazırda yollar araşdırılır.

Sonda, Yoxlama Qrupuna sərf etdikləri əməyə, məsələnin mahiyyətinə varmalarına və edilən tövsiyələrə görə bir daha öz təşəkkürümüzü bildirmək istərdik. Biz ümid edirik ki, onlar QHT Monitoring və Audit proqramlarında öz iştiraklarını faydalı və səmərəli hesab etdilər.